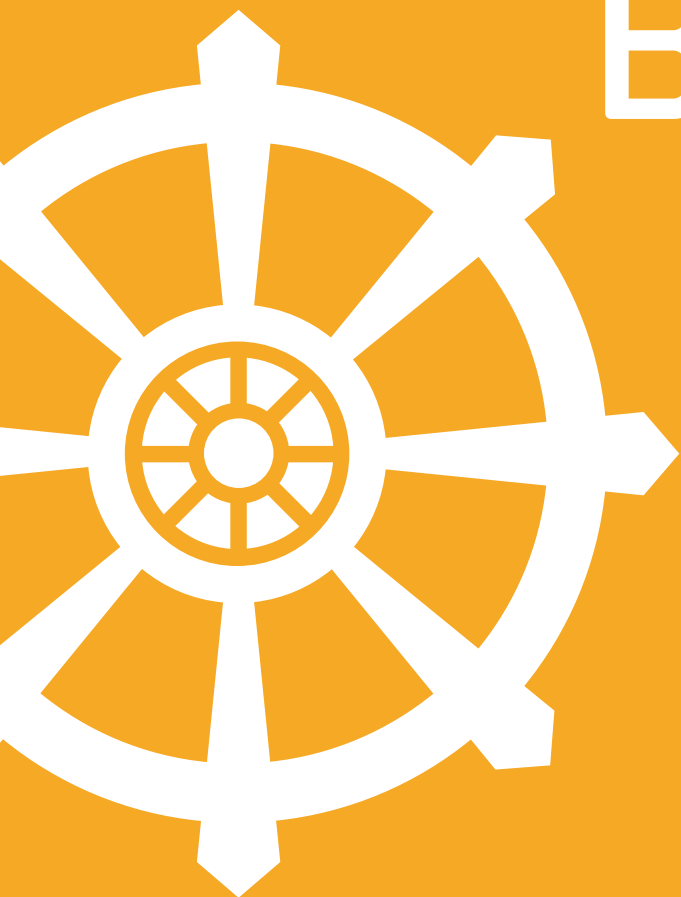

Material didàctic

LLOCS DE CULTE, ESPAIS PER DESCOBRIR

BUDISME

Institut d'Educació

BUDISME

ORÍGENS

Trobem els orígens del budisme a l'Índia, fa aproximadament uns 2.600 anys, en la figura del Buda Shakyamuni. Ell era un príncep, anomenat Siddharta Gautama que, en veure els sofriments del seu voltant, va decidir buscar el camí d'alliberament que li permetés assolir la plenitud. El Buda Shakyamuni no va pretendre crear una nova religió, sinó que va presentar un camí d'alliberament diferent al que es coneixia fins aleshores amb l'hinduisme. Es tracta d'un camí basat en l'experiència, un camí no dogmàtic, que explica quina forma de vida cal que seguim per alliberar-nos del sofriment. Aquesta és l'essència del missatge que el Buda va descobrir amb la pròpia experiència i que després va transmetre als altres. Primer es va difondre pel subcontinent indi i posteriorment irradià per tot l'Orient.

LES CONVICCIONS FONAMENTALS

Segons el budisme, tots els éssers tenim una naturalesa que és essencialment pura, però a causa d'una mala interpretació de la realitat ens identifiquem amb un ego, una entitat separada o inherent. D'aquesta mala interpretació o il·lusió en sorgeixen dues tendències: l'aferrament i l'aversion, les quals generen tota mena d'actituds i accions destructives que són la causa de tots els patiments. L'arrel del problema és, doncs, una percepció dualista de la realitat i el nostre objectiu és sortir d'aquest error i reconèixer la nostra naturalesa essencialment harmònica i pura que ens durà a la plenitud de l'ésser.

El camí que ofereix el budisme no és revelat, sinó que es basa en l'experiència. Cadascú intenta trobar-lo per ell mateix, utilitzant els ensenyaments dels mestres. El budisme, lluny de ser una tradició individualista, vol provocar una revolució a l'interior de cadascú per construir una societat il·luminada, harmònica. De fet, en el budisme *mahayana* l'objectiu del *bodhisattva* és l'alliberament de tots els éssers.

ELS VALORS ÈTICS I MORALS

Els valors budistes es fonamenten en una moral o ètica naturals que distingeixen entre aquelles accions –de pensament, paraula o obra– que ens causen sofriment i les que no. Les accions positives són les que ens provoquen benestar a nosaltres mateixos i també als altres, que ens apropen a la nostra naturalesa harmònica i en plenitud.

Els monjos segueixen una ètica més matisada que els laics, encara que en essència és la mateixa. La que és comuna a tothom intenta evitar cinc accions que causen dolor, i per tant recomana no matar éssers vius, no robar, no mentir, evitar prendre substàncies que alterin el control mental i evitar una pràctica sexual incorrecta. Aquests són els preceptes ètics fonamentals budistes.

ELS TEXTOS FONAMENTALS

El cànon budista es compon de dos tipus de textos: els *sutra* i els *shastra*. Els *sutra* són la recopilació dels ensenyaments directes del Buda. Es divideixen en tres grups, que reben el nom de *Tripitaka* ('tres cistells') i recullen els tres ensinistraments o ensenyaments principals del budisme: l'ètica, la concentració i la saviesa. Els *shastra* són els comentaris dels textos del Buda fets pels seus deixebles. Podem citar també els *tantra*, que expliquen els ensenyaments i mètodes de ioga tântric.

LA PREGÀRIA, EL CULTE I LES PRÀCTIQUES

La manifestació externa del budisme varia molt segons la tradició i el país on es practica, ja que s'adapta a cada cultura preservant-ne l'essència. Malgrat tot, se solen practicar uns rituals comuns amb oracions i meditacions.

A més de la pràctica quotidiana, els laics, els dies de lluna plena, es dediquen més intensament a la pràctica, respecten alguns dels preceptes propis dels monjos i es reuneixen per pregar amb altres practicants. Com a pràctiques habituals de la congregació dels monjos hi ha la purificació mensual per renovar els vots i el recés de les pluges. En el budisme tântric hi ha uns rituals més complexos lligats a les pràctiques iòguiques.

BUDISME

Com a laics o com a monjos, cadascú segueix la seva *sadhana*, la seva pràctica personal que inclou oracions i meditacions quotidianes. Ocasionalment es fan recessos per a dedicar-se intensivament a la meditació.

Les tres pràctiques essencials budistes són els ensinistraments en ètica, en concentració i en saviesa. En el budisme *mahayana* es practica una forma més ampliada d'aquests ensinistraments, anomenada les sis perfeccions, que inclou la generositat, la perseverança i la tolerància. En el cas del budisme tântric s'inclouen formes de ioga amb deïtats –arquetips meditacionals que representen qualitats de la ment en plenitud– i recitació de *mantra*, entre altres pràctiques de ioga mental.

La meditació és la pràctica comuna a tots els budistes. Té dos aspectes, el de la concentració i el de la reflexió. El primer serveix per asserenar la ment i desenvolupar la capacitat d'atenció i concentració, mentre que l'altre desenvolupa la saviesa del coneixement.

LES PRINCIPALS BRANQUES

Podem parlar de dos corrents en la aquesta tradició: l'hinayana i el mahayana. L'hinayana és un camí d'alliberament personal que mostra com acabar amb el propi patiment per arribar a l'estat del nirvana. S'ha establert bàsicament als països del sud-est asiàtic. El budisme hinayana va ser el predominant en els primers moments del budisme, mentre que posteriorment es va desenvolupar el corrent mahayana.

Així com l'ideal de l'hinayana és convertir-se en un *arhat*, una persona que renuncia al patiment i les seves causes, el del mahayana és convertir-se en un *bodhisattva*, un ésser que no tan sols està preocupat per la seva felicitat sinó que busca l'alliberament de tots els éssers i els ajuda a aconseguir-lo. La motivació de l'un i de l'altre és diferent. El resultat de la pràctica del camí *mahayana* és la plenitud de l'ésser, que rep el nom de budeïtat, despertar o il·luminació. El corrent *mahayana* s'instal·la als països del nord d'Àsia.

Dins del *mahayana* podem distingir dues branques: d'una banda el budisme *sutrayana* i de l'altra el *tantrayana*. El camí del *tantrayana* és més complex, i utilitza mètodes de ioga per transformar les energies de la persona i aconseguir la budeïtat o la pròpia plenitud i beneficiar els altres.

Cal destacar el Tibet com una regió on s'han conservat, de manera integrada, les diferents formes de budisme. És també l'únic lloc on s'ha preservat totalment la branca *tantrayana*.

EL LLOC DE CULTE

El budisme és una tradició religiosa molt diversa, i això fa que també siguin diversos els seus tipus de lloc de culte (i que, en molts casos, no puguem parlar estrictament de "culte"). Així, en el budisme *mahayana*, hi trobem el budisme japonès, on el lloc de culte més comú és el *dojo*, un espai molt senzill, pensat per a dur-hi a terme les meditacions pròpies del *zen*; sovint el lloc de culte és tan sols una sala de conferències, entenent que la meditació la fa cadascú a casa seva. En el budisme *vajrayana*, també conegut com a budisme tibetà, en canvi, la presència d'elements màgics fa que les seves pràctiques religioses no es facin amb la sobrietat del budisme *zen*, i el seu lloc de culte, el *gompa*, és un espai on hi ha imatges de buda, així com la presència de diversos elements necessaris per al seu tipus de meditació i pregària.

Fonts: Exposició Mirades en diàleg (Associació UNESCO per al Diàleg Interreligiós), *Mapa de la diversitat de creences i conviccions de Badalona* (Unescocat i Ajuntament de Badalona) i Centre Budista Padma Ling.